

от друга концепция. Според нея политическият, обществен и културен прогрес на човечеството се дължи не само на цѣлото, но и на творческата инициатива на личността, която всѣкога изпреварва цѣлото и всѣкога е първият пионер и необходимият пазител на най-високитѣ морални и културни ценности на човечеството. Въ хармоничното съчетание на тия два фактора се крие тайната на едно трайно и прогресивно държавно и обществено устройство. Правата на човѣка и гражданина сж сигурното срдѣство, чрезъ което би могло да се достигне до това хармонично съчетание на главнитѣ двигатели на човѣшкия прогрес и човѣшкото развитие.

За да могатъ обаче правата на човѣка и гражданина да изиграятъ тая гражданска куртузна, нравствена и обществена роля, потребно е не само тѣхното вписване въ конституцията, но и тѣхното повсемѣстно прилагание, тѣхното превръщане отъ писани правни формули въ жива обществено-нравствена действителност. А тъкмо тая страна на въпроса е свързана съ най-голѣми трудности.

Истинското осъществяване и зачитане на правата на човѣка и гражданина е свързано съ наличността на високо съзнание въ управляващи и управляеми и съ наличността на една свободна и спонтанна обществена организация, която си поставя за целъ да засили моралното съзнание у всички за голѣмото значение на тия права и да даде организиранъ отклонъ срещу всѣко посегателство противъ тѣхъ.

Правата на човѣка и гражданина сж едно ограничение на държавната власт и всѣкога има да се борятъ противъ нея и противъ нейната администрация. Последнитѣ сж всѣкога силнитѣ. Тѣ криятъ въ себе си естествени тенденции да не се съобразяватъ съ първитѣ. Отдѣлната личност е безпомощна, ако сама трѣбва да се бори срещу естествениятѣ авторитарни стремежи на държавата и нейната администрация. Тя става силна само, ако се засилатъ моралнитѣ устои, върху които почива осъществяването на правата на човѣка и гражданина. Тя става силна, ако, освенъ това, се опира на една обществена организация, която, въплотявайки обществената и морална съвестъ на една страна, би контролирала, осъдила и оцетила

всѣко посегателство противъ правата на човѣка и гражданина.

Необходимостта отъ подобно обществено организиране защита на правата на човѣка и гражданина е предизвикало създаването на Лигата за защита правата на човѣка и гражданина и то не само у насъ, но и въ страни, много по напреднали въ политическо и културно отношение.

Първата страна, дето се основа за пръв път Лига за защита правата на човѣка и гражданина, е страната, въ която тия права бидоха тържествено прокламирани презъ 1789 г. Това е Франция. Непосрѣдственият поводъ за нейното създаване бѣ тѣй наречената Драйфусова афера — осъждането на единъ невиненъ офицеръ за шпионство въ полза на чужда държава. Мнозина честни и прозорливи общественици въ Франция видяха, че въ Драйфусовата афера не се поставя въпросъ само за реабилитацията на единъ невинно осъденъ, но за създаването на единъ мощенъ общественъ отпоръ противъ всички произволи на държавната власт и нейната администрация, противъ всички опити да се използва силата на държавата за лични, партийни, групови или други цели.

И се създаде тогава френската Лига за защита правата на човѣка и гражданина. Нейниятъ успѣхъ биде голѣмъ. Въ скоро време тая организация се разшири изъ цѣла Франция и днесъ брои повече отъ 150,000 члена. Нейниятъ авторитетъ не е по-малкъ. Рѣдко застъпничество, организирано и ръководено отъ нея, не се е увенчавало съ успѣхъ.

Първоначално, френската Лига за защита правата на човѣка и гражданина се е ограничавала само съ проблемитѣ, засѣгащи охранение на отдѣлната личност противъ административнитѣ произволи. И тая именно нейна дейностъ способствува да създаде отъ френската Лига живия стражъ на всички политически свободи въ Франция, както и живия хранилникъ и разпространителъ на най-възвишенитѣ политически и обществени идеали, живата политическа съвестъ на Франция.

Следъ последнитѣ войни френската Лига за защита правата на човѣка и гражданина разшири рамкитѣ на своята дейностъ. Новитѣ мирни договори създадоха покрай много други нѣща,